

de două ori în septemana: Joi-a și Dom-
le'a; era când va pretinde importantia
arterelor, va eși de trei sau de patru ori
în septemana.

Pretulu de prunumeratiune
pentru Austria:

pe anu întregu 8 fl. v. a.
„diametate de anu 4 „ „ „
„patrariu 2 „ „ „
pentru Romani'a și strainetate:
„ani întregu 12 fl.
„diametate de anu 6 „ „ „

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core-
pundinti ai nostri, și de-adreptulu la Redac-
tiune Stationsgasse Nr. 1. unde sunt a se
adresa și corespondentiele, ce privescu Re-
dactiunea, administratiunea sau speditura;
cate vor fi nefrancate, nu se vor primi; era
cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuale și alte comunicatiuni de inter-
esu privatu — se raspunde cate 7 cr. de
linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu.
Pretulu timbrului cate 30 cr. pent. una data
se antecipa.

Pesta, 11 augustu 1870.

Am ajunsu unu timpu, neasceptatu,
nepreveditu de nimenea. Am ajunsu
se vedemu puse la cercare, la o proba
grea — cestiunile:

Starea introdusa și sustienuta de 20
de ani în Franca, și prin influintia
Franciei — în Europa, este ea naturale,
convenitória interesului Franciei și po-
póraloru preste totu? — seu este ea for-
tiata??

Monarchia și a nume dinasti'a Na-
poleoniloru — a prinsu ea radecina în
anim'a natiunei france, a concrecutu ea
cu corpulu natiunale? — seu s'a impusu
ea insasi pre sine, ca unu polipu, deseca-
toriu de putere??

De sine se 'ntielege, că cestiuni
d'asta natura nu puteau se aiba locu,
de câtu în momente de crise mari, în
mominte de mare nenorocire a impera-
ției și de mare calamitate publica; pentu
că numai în astfelu de impregiurari di-
spare fórtia física și prestigiulu oficiale,
cari de comunu impedece esbucnirea
sentieminteloru adeverate ale popóraloru;
cu unu cuventu, pentu că aceste sunt
momintele straordenarie în viétia popóra-
loru, candu provedinti'a cerca pre ómeni
și directiunile lor.

Dar caracteristica și chiar decisiva
la astfelu de aparitiuni este întrebarea pre-
alabile: Ce felu de sguuire straorde-
naria, în ce mesura de veemintia și po-
tere a fostu ea de lipsa, pentu a provoca
calamitatea publica, statulu de mare
crisa, care se rumpa legaturele maestre
oficióse și se dee liberu cursu sentiemin-
teloru și ideieloru latenti, innadusite a-
le poporului?

Pare-ni-se că suntemu în celu mai
perfeptu acordu cu logic'a și cu esperiinti'a,
candu aruncamu aceste cestiuni în estu
momentu straordenariu, și — nu ni vom
dá multa truda d'a face aplicariile lor
la fapte, și ale fapteloru la ele; onorabili
cetitori, suntemu convinsi, vor face sen-
guri acésta operatiune — la tóta in-
templarea.

Ce vedemu astadi în Franca și a nu-
me în inim'a ei, în Parisu?

Dupa perderi resbelice de abia trei

dile și — cu totulu de vr'o 20,000 morti,
prinsi, vulnerati — dintr'o armata ce
se tienea de prim'a în Europ'a seu chiar în
lumea intréga, va se dica, dupa perderi,
în totalu luata, fórtie scurte și neintemeia-
te, Franca intréga se aréta sguiduita,
scósa din tietine! Parisulu ferbe clocc-
tindu; panic'a este infricosiata; tronulu
cutremuratu și în periclu flagrante! —
Increderea perduta în Imperatore, în ar-
mat'a și toti ginerarii lui și totu guver-
niulu lui!

Pretensiuni imperiose se respica în
publicu: Napoleone se descinda de pre
Tronu; guvernulu lui Ollivier, constrinsu
de opiniunea publica, a abdisu; misca-
rile și manifestatiunile republicane se in-
multiescu și cutesarea lor este în cres-
cere.

Ce va se dica acést'a? — Este
maritagiulu între Napoleone și Franca
— naturale, spontanu, solidu? —

Tóta lumea dice: inca o perdere,
și tronulu lui Napoleone s'a surpatu; re-
public'a va fi prochiama în Franca! Noi,
precum d'o parte n'am fi plecaci a dori și
a crede acést'a, asiá d'alta parte nu ne-am
superá și indignám pentu surparea tron-
lui; dar ne superám și indignám pentu
pessimismulu și nenorocirea Franciei, ca-
rea între tóte impregiurariile are cele mai
sincere simpatie ale nóstre; ne supe-
rám și indignám de pusilanimitatea
guvernului francesu și a tuturor faptor-
iloru publici în Franca; ne superám
și indignám, că îi vedemu în nenoroci-
re — mici, fórtie mici, cum nu suntemu
dedati și nu ne potemu dedá a conóscu
pre marea natiune sorora!

Cu inima sfasiata și sangeranda
cauta se luám acta aiciá despre trei
ciudate aparitiuni într' acésta privintia.

Este un'a: Prochiamațiunea guver-
niulu francesu din 8 a. c. catra natiune,
unde asecurandu că — „armat'a nu este
devinsa,” provoca poporulu la rescóla
generale contra inamicului!

Alt'a: Articululu *Diurnalului oficiale*
totu din acea di, carele asemenea striga
la arme contra Prussiei — nu numai pre
natiunea francesu, ci pre tóta Europ'a;
chiar și pre poterile despre cari tóta lu-

mea scie, că dorescu perirea Franciei și
a romanismului!

A trei'a: Unu telegramu de ieri din
Parisu, carele ni spune, că principele Me-
ternich în numele Imperatesei a implor-
ratu ajutorulu Austriei!

Inca o alta scire se colpóta, că im-
peratulu Napoleone ar fi cerendu ajuto-
riu si de la Russi'a!

Aceste vaierari — sunt deprimató-
rie și revoltatórie pentu totu adevera-
tulu amicu alu Franciei. Intr'a acestea
nu conóscemu pre Franca nóstra, pre
Franca cea și în nenorocire mare și ad-
mirabile. Din tóte vedemu că biét'a na-
tiune a ajunsu prin mani rele, la o dóga
de comiseratiune.

Dar cumca conducatoriul Franciei
astadi si-au perdutu capulu de totu, se
vede apriatu din caotele ce domnesce
chiar în pregiurulu Imperatului, mai
departe în senulu Ministeriului și în in-
susi corpulu legelativu. În tóta dí'a se
numesce altu comandante supremu la
óste, încátu abia mai scie cineva, că —
cine comanda! — Ministerulu Ollivier de-
misiunédia și în locu-i se insarcina bru-
talulu si nepopularulu ginerariu *Palcao*
cu compunerea unui cabinetu! — Depe-
siele ce publicám pe faci'a din urma, ni
infacisiédia confusiunea în tóta puterea
cuventului.

În fine mai amintimu la acestu locu
că în Belgi'a s'a terminatu alegerile nóue
la camera, și rezultatulu este și mai tristu
pentu biberalismu, de câtu era în
camer'a disoluta. Clericali au reesitu în co-
mera cu 74-le voturi contra 50 liberale, ér
în senatu cu 34, contra 28 liberale. Po-
poratiunea orasieloru culte și liberali,
face contra acestui resultatu reactiunariu
totu felulu de demustratiuni; dar —
ce ajuta!

Tóte sunt, precum nu se mai póte
ascunde și negá, urmarile spiritului de
reactiune, care spiritu de 20 de ani totu
meru se propagá din Parisu în Europa
intréga ba și pana în lumea nóua. — Tre-
mura, dualismulu, carele și insuti esti
fetulu necuratu alu acelei peatóse reac-
tiuni, pre carea — par' c'o ajunse Ne-
mesea!

Statulu ambeloru armate beligeranti,
Reportatoriulu militariu a lui „Ung-Ll.” ni-
iu infacisiédia astfelu:

A., *Francesi.*

Corpulu II, III- și IV, sub Frossard,
Bazaine și Lamirault în și langa Metz;

Corpulu V, (Faily), dupa lasarea unei
divisiuni de garnisóna în Bitsch, la Saar-Uni-
on în retragere spre Mosel;

Corpulu I, (Mac Mahon), dupa lasarea
unei divisiuni de garnisóna în Strassburg, la
Saarburg în retragere spre Nancy;

Corpulu VI, (Canrobert), parte tramisu
întru ajutoriu lui Mac Mahon spre Saarburg,
parte asiediatu la Nancy;

Gard'a imperiale, ca reserva între Metz
și Pont-à-Mousson;

Corpulu VII, francesu, ce se infintiezza
de presentu, se direge pe calea ferata de la
Besançon și Belfort spre Chalons, unde va se
fie și cortelulu principalu alu Imperatului.

Sum'a totala a acestoru armate face
280,000 de barbati.

B., *Armat'a nemtiésca.*

Arip'a drépta sub Steinmetz, 2 corpuri
la St. AVOID, diumetate de cale între Metz și
Saarbrücken;

Contrulu sub principele Fridericu Carolu,
5 corpuri între Saargemünd și Zweibrücken
asiediate;

Arip'a stanga sub principele de coróna,
4 corpuri între Baveville și Saverne;

Reserv'a comuna sub comand'a nemedi-
locita a regelui, 3 corpuri la Kaiserslautern.

Sum'a totala a acestei armate de opera-
tiune face 380,000 barbati; e asié dara cu
100,000 barbati mai numerósa de câtu cea
francesa. —

Baia de Cristu, (Cott. Zarandu,) 3 aug.

În septemana trecuta s'a tienutu esame-
nele publice la gimnasiulu romanu din Bradu,
precum și la normele de acolo; rezultatulu pre-
totindeni a fostu peste acceptare escelinte și
imbucuratori, într' atát'a în câtu toti asculta-
torii s'au indepertatu pe deplinu multiamiti, ba
chiar incantati.

Astfelu dnii profesori toti, atátu cei de la
norme merita tóta laud'a, dar desclinitu în pre-
m'a linia lauda și recunoscintia merita pentu
zelulu și usenél'a sa Rev. D. protopopu gr. or.
și directore Moisie Lazaru.

FOISIORA.

Pirivire scurta a sup'a fapteloru lui
Stefanu celu Mare.

Aduceti-ve aminte de fapte-
le strabuniloru vostri, po-
menindu-i pre densi; inta-
riti-ve cu spiritulu lor ca
si voi insive se ve faceti ma-
riti în pomenirea urmasiloru
vostri!
(Cartea I a Macaveiloru.)

I.

Poterea Turciloru trecu sub padisiahulu
Urchanu din Asi'a la Europ'a. Calliopolu a fostu
antai'a cetate européna pe tiemulu Hellespon-
telui, carea cadu în man'a Turciloru, deschi-
dendu-li calea în intrulu Europei. Muradu I.
(1359—1389) urmasiulu lui Urchanu, ostinse
domnia sa a sup'a pamentului între muntele
Emu și Hellespontu și taiá astfelu comunica-
țiunea între Constantinopole și popórele vecine
de pe continentele europénu, alegendu-si cetatea
Adrianopole, în spatele Constantinopolei, de
resiedintia, și batal'a din campulu Merlei (Co-
sovei) aduse tóte popórale slave de pe peninsu-
la Balcanului pan' la Dunare și marea Adria-
tica, sub jugulu osmanu. Fliulu acestuia, Bai-
asetu I. (1389—1402) se prochiama în faci'a

crestiniloru batuti de domnu și trecu si Dun-
rea contra Romaniei și a Ungariei. Urmasiu
demnu i-a fostu Muradu alu II. (1422—1451)
și mai alesu fiulu acestuia Mohamede alu II.
(1451—1481), carele se decise se puna capetu
imperului Bizantinu si se si asiedie tronulu în
cetatea lui Constantinulu celu Mare, pe carea o
luá cu o barbaria demna de Asiati, în 29 maiu 1453,
dupa ce o aperiá Constantinulu alu XI. cu o vite-
jia adevratu romana, cadiendu în fine sub sa-
biele a duoi Turci. Capulu i se taiá și se puse
spre insulta pe statu'a lui Iustinianu I., unde re-
mase în vederea tuturor'a pana ser'a, tramitien-
du-se apoi prin orasieloru Asiati, ca se-lu véda lo-
cutorii și se-lu admire și se onóre pre Maho-
mede. Pelea o trasera pagani de pe corpulu im-
peratului și o implura cu paie.

Acésta stare jalnica a crestiniloru de pe
peninsula Balcanului a fostu multu sporita și
prin rivalitatiile dintre principii tieriloru de
langa Dunare, de la cari Constantinopolea nu ca-
petá neoi unu ajutoriu. Numai Mircea, domnulu
Romaniei, întielese perichiulu comunu și-i aduná
pre acesti principii în crunt'a batalia de pe cam-
pulu Merlei, unde fura batuti cu totii. Romanii
participara pre unu aici asiá și în cele mai
multe resboie ale crestiniloru contra turciloru
și suferira prin acést'a precum și prin trecerea
armazeloru straine prin tíera fórtie multa dauna.
Fórtie favoraveru pentu progresulu imperatiei

turcescu era, că tóte statele crestine, câte veniau
cu turcii în atingere, nu aveau milita asiá
de bine organizata ca ei, și pe langa acést'a
erau între sine inca și desbinata și unele aveau
și regenti fórtie slabi, precum Germani'a. Dar'
nu destulu atát'a: Romanii, cari se aflau pe
hotariu între puterea Turciloru și a Crestiniloru
nu numai că nu capetau adese ori de la vecinii
crestini neoi unu ajutoriu, ci aveau ca și astadi de
multe ori fericirea de a fi invidiati și uriti, ba-
chiar, câtu era cu potintia, și prigoniti de ei,
mai alesu de Poloni și Unguri, cari doriau se
pórtu unu felu de suprematia a sup'a lor.

II.

În Moldov'a a domnitu în decursu de 32
de ani Alosandru celu Bunu (1401—1433), ca-
rele e pentu acestu pamentu aceea, ce regele
Num'a pentu Roma. Tíer'a, bantuita mai
nainte necontentu de barbari, și-recapeta sub
elu pacea și linistea dorita asiedindu-se și in-
tarindu-se prin legiuri întiepte și administra-
tiune regulata: Poporatiunea creacea însem-
natu, starea ei materiala era în flóre, iararci'a
Moldova și-capeta neaternarea sa. Moldov'a
avea numai inca trebuintia, de a-si statornici
legaturile și referintiele sale din afora, spre
a se asecurá mai alesu contra perichieloru, de
cari era amerintiata tóta crestinaimea prin ar-
mele lui Mahomed alu II. alu caruia scopu

era, se infintie die o imperatia universalu tur-
césca. Asta sarcina grea era menita lui Ste-
fanu alu V. (1456—1504), fiulu lui Bogdanu
și nepotulu lui Alesandru celu Bunu, carele
prin eroicele sale fapte, domniea sa drépta și
parintésca și prin zelulu crestinescu și-a casti-
gatu mandrulu nume de Stefanu celu Mare,
Bunu și Santu. Sprijóna buna avea elu la in-
ceputulu domniei sale în Vladu alu V. Tiepesiu,
domnulu Romaniei. Cu ajutorulu acestuia in-
departá elu pre usurpatoriulu tronulu Molda-
viei, Petru Aronu, carele batutu fiindu în dóue
ronduri, fugi la Casimiru, regele Poloniei. Ste-
fanu ilu-ceru indereptu, dar Casimiru refusa
asta cerere. Deci Stefanu intrá cu óste în Po-
loni'a și Rusi'a, facu multa stricatiune și nevoi
(1459) pre Casimiru la unu tractatu de pace cu
conditiunile de comerciu liberu între locutorii
Moldovei și Poloniei, care tractatu mai stipulá,
ca causele locutoriloru respectivi se se decida
prin comisari, Petru Arone se remana în o de-
partare anumita de hotarele Moldovei, principii
se se ajute unii pe altii contra inamiciloru. Dara
lui Vladu nu i-a fostu Stefanu multiamitoriu
pentru ajutorulu ce i l'a datu contra lui Petru
Aronu. Sub ori ce conditiune voia Stefanu se
aiba în man'a sa cetatile Chilia și Cetatea Alba
spre a-si asecurá tiemulu marii negre, și lu-
crulu acést'a ilu aduse la atát'a, de a portatu
chiar arma contra lui Vladu. Chilia se afla pe

In finea anului in Clas'a I. gimnasiale au fostu 21 de elevi, dintre cari 19 romani; — in Clas'a a II. 17, toti romani.

In Clas'a a III. normale 24, dintre care 22 romani, in fine in Clas'a a IV. normale 26, toti romani.

In adeveru la numaru peste totu nu sunt multi, dar luandu in consideratiune ca acestu gimnasiu numai in anulu curinte s'a deschisu, totusi potemu se simu indestuliti.

Precum se vede, acestu gimnasiu e destinatu curatu numai pentru l'iminarea poporului romanu din Comitatu si din juru-i; am avutu mare trebuintia de elu, dar si speramu ca in scurtu timpu va aduce cele mai frumose si folositorie fructe pe altariulu natiunei.

Acést'a o sentu si prevedu si inimicii nostri, si pentru aceea si ei cu noi din preuna p'ivescu acestu gimnasiu ca pe unu arbore sub a carui umbra binefacatori se vor scuti romani din aceste parti contra torenteloru desnationalisaturie si demoralisatorie ale inimiciloru nostri. — Si pentru aceea se si silesco prin scornituri si planuri machiavelice a taiá coron'a si radacinele arborelui scutitoriu, si de aci se póte esplicá, ca inimicii nostri cu ocaziunea inaugurarei gimnasiului prin foile magiare a scriu neadeveruri mali-tiose, si au facutu denunciari false in contra unoru barbati de ai nostri, cari au luat parte la acea inaugurare dar cari denunciari, precum sum informatu, dupa ce din partea guvernului s'a facutu incuiziutiune formale in contra dlu Bosiota, — si póte pe sub mana si in contra dlu Amosu Franculu, s'au doveditu nefundate neadeverate, cu unu cuventu denunciari false.

Cá inimicii nostri scriu neadeveruri prin foile lor, nu ne mirámu, la d'astea suntemu dedati cu totii, — dar cá se aflá chiar si din sinulu nostru unii cari din simplicitate, séu din ura personale dau sucursu inimiciloru, acést'a este unu lucru tristu.

Asia unu corespondinte, — individú, séu cum se-lu numescu, cu subscrierea *deputatulu mirénu alu cercului XIII, in Telegrafulu Romanu* din 10 iuliu a.c.Nr. 51 atacá pe dlu protopopu din Abrudu J. Galu, cá cu ocaziunea inaugurarei gimnasiului din Bradu ar fi tienutu o vorbire de care dlu deputatu mirénu alu cercului XIII. si-bate jocu.

Dlu protopopu J. Galu ca unu barbatu cunoscutu de nationalistu bunu, cu sotulu seu dlu Bosiota, din departare s'a grabitu a veni la Bradu pentru ca se póta luá parte la serbarea nationale a inaugurarei gimnasiului; cu acea ocaziune si dlu protopopu J. Galu printr'o cuventare destulu de frumosa, si-a manifestatu bucuri'a pentru naintarea in cultura si lumina-rea poporului si natiunei romane, precum a facut'o acést'a si dlu Bosiota, cu inca altii mai multi; dar vai, durerosu este, cá precum dlu Bosiota, asia si dlu I. Galu fusera atacati prin foi pentru manifestarea bucuriei lor.

Séu dóra acést'a a trebuitu se fia si se se faca astfelu „par ordre du Mufti,“ fiindu cá din comitatele vecine numai chiar

susu numitii domni ne au onoratu cu presint'a lor la acea serbare nationale, si asiá dara se nu remana neci unulu neatacutu, ca nu cum va se se indemne romanii din comitatele vecine a luá parte la serbarile nationali a Zarándeniloru!

Déca dlu Deputatu mirénu alu cercului XIII. e vr'una oratore mare iucátu se tiene competente a criticá vorbirele altoru barbati meritaú prio foile publice, dupa mine ar fi facutu cu multu mai bine de venia si elu la acea serbare nationale si ne vré incantá si farmecá cu escelintea sa oratoria.

Astadi representant'a gimnasiului a tie-nutu in Baia de Crisiu, in sal'a comitatului o siedintia publica, cu care ocaziune pe langa altele s'a stabilitu bugetulu gimnasiului pe anulu 1870/1. Venitulu gimnasiului pe acelu anu este 9319 fl. 20 cr. si 1 galbenu; ér erogatiunea preliminara este 6800 fl.

Mai departe s'a facutu candidarea pentru unu profesore ordinariu si pentru unu suplinte; — fiindu cá dupa statutele gimnasiului, pe anulu venitoriu se va deschide si a III. Clasa; de profesore ordinariu s'a candidat Artemiu Fenesianu, — Nicolae Papu si Iosifu Codrianu; — ér de suplinte fiindu cá la acestu postu n'a concursu de cátu numai Artemiu Fenesianu si Simeone Munténu, s'au candidat acést'a. Ven. Consistoriu din Sabiu acum dupa statutele gimnasiului va denumi dintre candidati pe cari ii va aflá mai apti.

Totu cu acést'a ocaziune in fine didac-trulu anuale s'a stabilitu pentru elevii di. Comitatu Zarandului cu 2 fl; ér pentru cei din alte comitate cu 4 fl. v. a. **ILIE.**

Langa Crisiulu, albu, 3 aug.

S'a intemplat, de notariulu din Chisindia (Cott. Aradu) a moritu in d'á de St. Ilie si fú in urmatóri'a dia immormentatu dupa ritulu beseriei sale. La immormentare acurse de prin comunele vecine intelegint'a intréga fora deosebire de religione si nationalitate. Convenirea acést'a dete apoi ansa la consultare despre implerea postulu vacantu; romanii firesce pledau pentru unu notariu de sangele lor, pentru cá de acést'a statiune se tienu numai 3 jidani, unu magiaru si unu germanu, éra ceia lalti locuitori suutu toti romani; — magiarii inse, adeca cei putieni ce se aflau de facia, vorbau despre unu magiaru in loculu repositului, avendu de motivu, cá veduv'a si orianii remasi numai prin atare ar mai poté se aiba ajutoriu pentru sub-sistintia.

Ei bine, noi lasaramu aspiratiuniloru lor cursu liberu si nu ii conturbaramu intru nemic'a. Dupa immormentare d. pretore T. Hal cu dete ord nu, ca in urmatóri'a dia la 9 óre se se adu-ne locuitorii notariatulu la cas'a comunale, cáci densulu arc se faca despusetiune in privint'a substituirei de notariu. Cativa de ai nostri, in-grigitu de acelu postu, determinara a preveni vr'o mesura daunosa interesulu nostru si deci a rogá pre d. pretore ca pre conatiunalulu nostru, ca se substitue „unú romanu,“ fia ma-

car deocamdata chiaru cereva notariu din comunele invecinate. Plini de sperantia cá just'a loru dorintia va fi bine primita si partinita, nainte de substituire la 8 óre, cu preotimca in frunte, se presentara dlu pretore si-i descoperira dorint'a, la carea din gur'a deale si in presint'a dlu notariu din Buteni se rosti cam urmatóriulu respunsu: „Omeni buni, fiti odih-nit, cáci si eu consentu cu dorint'a dvóstre; cátu inse pentru substituire, de óre ce d. notariu din Buteni nu voesce a primi se fia substituitu, fiindu cá notarii in timpulu de asta-di au multu lucru, — m'am ingrigitu ca se vi ducu acolo pana la o alta despusetiune pre ten-nerulu Németh Jani, carele scie romanesce fór-te bine“ — Si cuventulu trupulu s'a facutu. Németh Jani, fratele comisariulu de securitate, (carele asideria a fostu aicia notariu, inse stramutatu din destule cause,) acelu Németh Jani, carele toama nainte de acést'a cu 4 dile fú demascatu in diurnalulu „Álföld“ pentru furtu de bani publici, — chiar acelu Németh Jani este astadi substituitu prin d. pretore Ha-licu, contra dorintiei si interesulu poporului romanu. Inim'a ne dóre, fati'a ni rosiesce de asta lovitura chiar prin omulu nostru! Poporulu a avutu valuri necontenite cu repositulu pentru limba etc; cumó rtea lui cugetá se si aduca omu dupa placulu lui, si éta cá-lu impedecá intru im-plinirea celei mai drepte dorintie chiar „unú domnu de romanu.“ Ce-o se salte de bucuria contrarii nostri nationali, cá ér au unu casu flagrante d'a ni scóte ochii cu domni nostri de romanu, cari cutédia si ce n'ar cutédia strainii!

D. pretore póte se va scusa nainte pu-blicului; póte cá va dice, cá n'a avutu pe cine altulu se substitue; dar a fostu aci si mai altu dnu notariu din vecinetate, carele bucurosu ar fi primitu acést'a sarcina; póte va dice, cá sub-stitutulu e numai substituitu, si de aci nu ur-média ca se fia si alesu definitivu; — inse ni póte stá bunu dlu pretore cá substitutulu si cu frate seu, comisariulu de securitate, si cu per-secutorii acestuia nu vor face tóte, nu vor amagi, terorisa, corumpe poporulu intru intere-sulu lor? — Póte cá va dice, precum se suna cá a si relatiunatu comitatulu cumcá substitu-irea a facutu-o in urmarea rogarei antistiei co-munale; — inse judele din Chisindia, despre carele se scie cá duce dorulu d'a intrá in cet'a persecutoriloru, si cei doi jurati comunali nu sunt antisti'a a loru trei comune a notariatulu.

Tóte aceste si alte asemeni imprejurari se le aiba in consideratiune celu ce ar dori se netediésca si scuse procedur'a pretorelui Ha-licu. Mai acceptamu inca si alegerea; deo Ddieu se ne insielamu dar tare ne temenu cá suntemu si vom remané pacaliti!

Astadi un pasiu ca acést'a, mane altulu, poimane alu treilea; si apoi pana candu si po-na unde?!

Unu Crisianu.

Din Camp'a Bihorului, 29. Iul.

Onorate Domnule Redactoru! Mai de multu m'am fostu cugetatu a-ti scrie câte

ceva despre starea nóstra cu scólele, dar' te nu m'am prinsu de lucru, cugetandu cá dóra va aflá altu cineva, mai ageru la condeiu.

Inse acum ne mai putendu rabdá, de ói ce a séra, vecinulu badea Onutiú, me facú a n poté ciná cu ticnéla. Siediendu cu adeca pe o la-vitióra, in naintea casei parochiale, veni densulu la mine si siovaindu amaru mi dice: „Buna sér'a parinte! Satu ca alu nostru, batutu de Ddieu, nu mai este dóra in tóta tíera.“ Lu intrebai cum asiá. „En uita-te numai; muierea mea a fostu dominec'a trecuta in satulu din vecini, si acolo ómenii -su in pace, nu-i mai turbura nime ca pe aicea cu glóbe pentru cá nu-si dau pruncii la scóla; pruncii i-vedi pe la alte lucruri folosi-tórie ale bietului omu, dara pe aicea ne-au batutu Ddieu cá numai totu se platimu glóbe; eu nu sciu cum e aceea, pe aicea vinu mari porunci, si pe alte sate nu.“

Intru adeveru spunu; cá cuvintele din ur-ma ale omulu acést'a m'au necagitu, candu dise: „nu sciu cum e aceea cá pe aicea vinu mari po-runci, si pe alte sate nu“!

Si dreptu arc omulu meu, cá pe alte sate vecine pruncii nu ambla la scóla, ci pe la gasece si purcei. Bagu de séma au privilegia!

Durerosu lucru cá nu tienemu uniformi-tate, dara cum se potemu tiené uniformitate, in caus'a acést'a candu unu preotu in care este ravna pentru cultur'a perochieniloru sei, nu póte dispune si in comun'a vecina, ca si acolo se se mene pruncii la scóla.

Uniformitatea in afacori scolarie, o vor poté produce pe tóte satele desele visitari, sfa-tuiri si darea de porunci poporului cu cuventu viú. —

Dara facu-se, ori facutu-s'au la noi ace-stea? De felu nu. De cati-va ani sum acum pro-otu, inse in parochi'a mea nici una data n'a vi-sitatu inspectorulu scolaru (prot'a) scóla, apoi apunu si alti preoti mai betrani totu acést'a. De scóle dd. protopopi nici candu au avutu grige, neci le au visitatu neci sciu ei de starea scóle-lor din districtu. Pruncii nu umbla la scóla, in-ventimentulu nu prosperédia, bietii dascalii neca-gescu. Trista stare! Scólele necum se cores-punda recerintiei legii, neci numele de scóla nu merita.

Inse candu mi permitu a scrie acestea, — n'am desperatu. Acuma avemu lege, avemu Statutu Organicu, avemu senatu scolaru con-sistorialu, avemu inspectori scolaru denumiti de consistoriu. La lucru numai! esiti Dloru pe sate, visitati scólele, dogeniti, indemnatu! sciti bine cá cu scólele suntemu in periculu a le pi-erde, de cumva nu le vom tocmi amesuratu legii. Pentru aceea nu crutiati ostenéla, dati mana do ajutoriu preotiloru, pe cei mai slabi spriginiti-i, indemnatu-i dati le porunci aspre in fati'a poporului, ca se véda poporulu cá nu nu-mai pop'a vre, ci si densulu face din detorintia; faceti-i responsabili pentru invetiamentulu din scóle. Fiindu acum comitetu parochialu in tóta comun'a, — numai inspectiune scolaru stricta se postosce, si vor merge tóte pe calea buna. „Ordinatiunile“ trimise pe chartia nu-su de

atunci in puterea lui Vladu. Turcii o impresu-rara de pre Dunare, Stefanu de pe uscatu. Impresuratiú se apearu cu taria nespusa. Vladu tramise o parte din óstea sa se intre in Moldova si se-lu constringa pre Stefanu a se lasá de impresurarea cetatii si a merge intru aparea tierii contra invasiunii Romaniloru. Turcii pustiira Roman'a pan' la Tirguvi-ste si se retrasera innapoi peste Dunare, la-sandu in tíera pre Radu, fratele lui Vladu cu o partida de boiari contraria lui Vladu, si-i dede si unu corpu de Turci ca se-lu ajute la intem-plare de periclu Radu descriindu crudelitatile fratine-seu Vladu, si-antarí partid'a sa fórte multu. Vladu vediendu se parasitu de ai sei, trecú cu neinsemnátulu ajutoriu, ce ilu tramise reg-le Mathia contra turciloru, in Ungaria. Stefanu superatu asu ra lu Mathia din caus'a ajutoriulu ce-lu tramisese lui Vladu, irupse (1463) in Transilvania si predá t'er'a secuésca. Nime n'a esitu se-lu intimpine si Stefanu se rentóse dupa multa stricatiune, ce o facú Se-cuiloru, fora smintéla in t'er'a sa si se casatori 1465 cu Eudisia, principés'a constantinopoli-tana. Lucru firescu cá acést'a nu i-a potutu placé lui Mathia si, nefiindu-i cu potintia a se resburá in data in anulu curinte, se decise deci a acceptá vro ocaziune. Acést'a credea elu cá a aflat'o dupa 4 ani, candu produse contribu-tiunea cea grea, pusa pe Transilvani, in anulu

1467 o revolutiune contra lui. Elu dicea cá re-volutiunea acést'a aru fi causata prin Stefanu si spre a-lu pedepsi pentru pustiirea tierii Se-cuiloru din anulu 1463, intrá prin pasurile Oi-tusu si Dimesiu in Moldova si strabatú pan'a la Romanu (29 Noemvre 1467). Aci remase elu 7 dile cáci Stefanu intrase cu elu in negociatiuni, si abiá dupa ce vedú, cá nu ese neci unu re-sultatu din aceste negociatiuni, aprinse Roma-nulu si puresce spre Baia, si, crediendu cá nu ar avé nece o grigia din nici o parte, si-lasa óstea fora neci o pasa la beuta si la jocuri. Stefanu, insciintiatu fiindu despre acést'a, determiná se-i atace pre Unguri pe intunereculu noptii. Unu Secuin i descoperi lei Mathia, cá se afla in pe-ricliu, si elu facú in graba despusetiune cuve-nita pentru apere. Dar' Romanii aprinsera orasiulu asupra Unguriloru de 3 parti si nava-lira la lumin'a flacarii preste ei. Densii nu se mai apucara la arme ci la fuga, nesciindu in intunereculu noptii in catro se apuce, ci rataciuu in tóte partile. Deci ii venau tieranii in strem-tori si prin munti, unde s'au aflatu vr'o 12,000 morti. Mathia insusi capetá o segéta in spate, si ranitu, rusinatu si confusú fugi peste munti la Clusiu, si spre resbunare omóri pe unu ofi-ciaru romanu cu numele Mihaiu. Spre a se resbuná pentru stricatiunile, cari le facura Un-gurii in Moldova cu ocaziunea acestei invasiuni, intrá Stefanu de a dóu'a óra in Ardélu si

batú amaru érasu pe Secui. Mathia facú pace cu olu dandu-i castelele Ciceu si cetatea de Balta in Transilvania (1468.) In acést'a-si anu intrara si órde tataresci in tíera predaud'o si pustiind'o Stefanu li-a esitu innainte la Lipnitú, aprópe de Nistru, si dandu resboiu vegete-sce, i-a respitu si pre multi i-a facutu hrana pentru cani si corbi si pre multi i-a prinsu vii, intre cari érá si Carzik fiulu hanului Maniacu. Hanulu tramise la Stefanu o deputatiune de 10) calari cu amenintari diverse déca nu-lu va liberá indata pre fiulu seu. Stefanu, sentin u-se atacatu prin aceste amenintari, taiá pre Car-zik innainte och'ler deputatiloru si trase apoi pe 99 dintre ei in tíera, lasandu numai pre unulu cu nasulu si urechielu taiate se duca scire hanului despre cele intemplate.

Dupa aceste resboie cu tatarii ord'ná Stefanu santirea monastirei Putnei, a carei di-dire se incepú in anulu 1466. Santirea se facú de mitropolitulu Teoctistu cu episcopulu Putnei Farasiu si o multime mare de calugari si preuti in fati'a unui publicu fórte numerosu.

In anulu 1470 formá Stefanu planulu de a uni ambele principate romane, Moldova si Muntenia, sub unu sceptru, si incercá destro-narea lui Radu, domnulu Munteniei, carele in-trandu in Moldova, fú batutu la satulu Soci in lun'a lui Marte 1471. Dupa ce regulá Stefanu in decursu de 3 ani de nou afacerile din intru

ale tierii, rennoi in anulu 1474 planulu seu s-catra tótna puresce in Romania, batú pre Radu la Rimniculu Saratu si strabatú pana denaintea Bucuresciloru. Badu trebú se fuga la Turci, lasandu pre dómn'a sa Maria si fi'i'a sa Voichit-ia in manele lui Stefanu, carele le tratá fórte omenesce, fú inse nevoitu se asiedie domnu in Bucuresci pre *Lioiutu Basaraba* si se se ren-tórne cu dómn'a Maria si Voichitia fi'i'a ei in Mol-dov'a, cáci Blasiu, ducele Transilvaniei, intrase cu 6000 de armati in Moldova; dar' Stefanu ilu respinse peste munti, intrá in tíer'a Secui-loru, strinse dintre ei unu corpu de militari si puresce contra Turciloru, cari aduceau in de-reptu pre Radu la Bucuresci si alungasera pre Lioiutu Basaraba, incursera de tóte partile in Moldova si Transilvania. In fruntea armatei turecsce de 120.000, ce intrase in Moldova, stá Solimanu pasi'a. Stefanu vediendu, cá cu o ar-mia atátu de puterica nu póte stá facia, incepú a se retrage in launtruulu tierii, poruncindu, ca locuitorii se se retraga in munti, campurile se le pustiésca si fenatiéle se le parj-lésca, voiindu se-i slabésca astfelu pre Turci si pre caii loru prin fóme. Langa Barladu de-a supra Racovei, aflandu Stefanu o positiune favorabila, ordiná a se gati la lupta. In 4 Ianuariu 1475 ambe armiele stá facia 'n facia si Europ'a tóta priviá cu grigia si nerabdare la lovirea, ce érá se otarésca de sórtea Moldovei si prin urmare a

ajunsu, acelea trebuiescu executate si ceruta sã ma pentru ele. —

Aruncandu deci velu preste tristulu tro-cutu alu inveniamentulu poporulu din Biharea, suntemu indreptatiti a sperã, cumca tôte trebi-le nôstre bisericesci si scolarie, vor merge mai bine de acum înainte, — fiindu cã acum avemu autonomia bisericãscã scolarã; avemu in frun-tea trebiloru bisericesci si scolarie pe *barba-tulu doririloru*, carele s'a sacrificatu interese-loru nôstre comune bisericesci si scolarie; dumnedieu se ni-lu tina cu viciã indelungata, intregu sanetosu, dreptu indreptandu cuvontu-lu adevèrulu, si se-i ajute ca se ne scõta din letargia in carea suntemu.

Nu potu trece cu vederea, a nu trage atentiunea superioritãtii bisericesci, si a supr'a indiferentismulu ce domneascã pe aicã, in ma-reã parte din preotimea nôstrã, pentru totu ce e nobilu, nãtionalu, filantropicu si lucru folo-sitoriu.

Durerosu lucru, cã mare parte din preo-timea nôstrã, nu cetesce *jurnale nãtionale*, nu se interesã de propri'a sa cultura.

Invetiãtorii, cari capeta fõia guvernulu gratis, nu multu se folosescu de ea, nefiindu menita nõã romaniloru. — Ar fi de doritu ca pentru invetiãtorii se se procure alta fõia sco-larã nãtionalã, mai corespunditorã. Ierã pre-otiloru a li se face de detorintã ca fiescã sa-rele pentru sine, se prenumere barem un'a din foile nôstre nãtionale bisericesci.

Deci in tôte si pentru tôte, poftimu mai multa activitate din partea dd: protopopi.

Unu preotu rom: gr. or.

Cacova, 13 Iuliu c. v.

„Albin'a“ publicã in nr. 55 unu protestu in contr'a concursulu deschisu pentru ocu-parea postulu de capelanu in comun'a Carnecia. Protesulu se facuse de nisce individi ce si dedere subscrierea de „Mai multi membri ai comitetulu parochialu.“ Acestia negau cã s'ar fi in-templatu vr'o contielegere intre ei si protopopu in privint'a escrierii de concursu si calificau faptulu de necorespondentiu ordinãtioni statutulu organicu.

Vinu acum dle redactore, a Vi descoperi cã protestãntii nu sunt membri ai comitetulu si cã neci s'a facutu protestulu cu scirea mem-briloru comitetulu. Acẽst'a s'a deveditu ieri cu ocasiunea efepturii alegerei de capelanu, candu, nainte d'a procede la alegere, intrebã protopopulu de membrii comitetulu cã se se dechiare de au facutu ei protestulu, si acestia toti mar-turisirã neci a avẽ cunoscintã de protestu. In urm'a acestor'a d. protopopu prin o cuventare potrivita deschise sinodulu si provocã poporeniã a-si da voturile pentru alegerea de capelanu in persõn'a dlui P. Ogrinu carele uniculu a petitiu-natu dupa acẽsta statiune. Recurintele si alteum persõnã cunoscutã si iubita de poporeni, instruni voturile tuturor alegãtoriloru si deveni intre urari entusiastice alesu de capelanu.

Ar fi ca se mai vorbescu unse si despre

adeverãtii membri ai comitetulu in numele ca-rõra se potũ face acelu protestu apocrifu fora ca se urme contraprotestu autenticu, spre a pa-ralisã efeptele aceluia, me marginescu inse a amintii cã membrii toti d'a ordulu sunt õmeni cari nu sciũ carte, apoi de aceea mi se pare cã se potũ face protestu fora c'a sa urme contra-protestu. — Credeti cã sunt õmeni caror'a li-a venitu bine la socotãla prot-stulu epocrifu?

Unu fin alu Carnecii.

Macedonia, (cotta Temisiu) 1 August. a. a. Onorata Redactiune! La relatiunea dlui protopopu I. P. Seimanu adresata Ilustrãtiii Sole dlui episcopu si publicata in fõia „Albin'a“ nr. 58, e destulu a respunde numai atat'a cã tôte cele insirate de densulu in privint'a sinodulu protopresviteralu sunt neadeveruri, ce se pôte vedẽ si din protocolulu acestui sinodi.

In cãtu despre persõn'a mea, voiũ amintii numai atat'a, cã uniculu pecatu pentru care pretinde santia sa se fiu citatu nãntea consi-toriulu este: ca am participatu si cu la otãi-rea sinodala prin careã se pretinde, ca sant'a sa se fie eliberatu de greulu seu oficiu.

Miaiu Radu m. p
preotu gr. or.

ECONOMIA.

Oradea-mare, 2 augustu.

In tergulu nostru de septemana trecura bucatele cu urmãtõriele pretiuri:

Grãulu, celu de frunte sinicu 10 fl., grãulu mestecatũ, sinicu 7—8 fl.

Cucurudiulu, sinicu 6 fl.; ovesulu sinicu 2 fl. 80 cr.; ordiulu sinicu 2 fl. 20 cr.

Fẽnulu pe la noi e de medilocu, se pôte capatã cu pretiuri moderate.

Secerisiulu se va fini in septemana vii-tõria; rezultãtele sunt bunisiõrie. Põme avemu multe. Vinele le-a stricatu ghiãtia de asta ierã, deci n'avemu sperantã de vinu multu. Ciubarulu (100 itie) se platesce cu 13—14 fl. Vitele cornute au pretiu bunu. 1 lb. de carne de vita 26 cr. Magea de lardu 30 fl.

Agricola.

Talia romana in Aradu.

Dlu Millo si cu societatea sa teatrale dade pan' acuma patru representãtioni, dintre cari cele dõue d'antei, din diferite cause, fusera ce-vãsi mai pucinu, er cele dõue urmãtõrie, a nume a trei'a de unu publicu cãtu se pôte de nu-merosu si frumosu cercetate, si actorii nostri fusera aplaudati cu entusiasmu, anume capulu lorũ, dlu Millo, secerã aplause — ca de comunu, ori undẽ si ori de cãte ori avũ placerea d'a se produce.

(Reporturile detãiate, despre tôte patru representãtioni — nu sciũm din ce impedecare la posta seu auriã, abia astadi, joi, la mediã-di, ni sosira, candu pentru acestu nru nu mai dispunemu de timpulu si spaciulu necesariu; suntemu deci siliti a le lasã pentru urulu ur-

matoriu, de domineca. Acẽst'a spre sciintia si on. publicu si dlui reportatoriu, carui de alt-mintrelea i suntemu fõrte deoblegati!)

PROTOCOLULU

Siedintiloru tinentu din partea sinodulu epar-chiale a diecesei romane greco-orientale din Aradu. — in anulũ 1870.

(Continuare)

Siedintia a VIII.

tinentu in 27 Aprile/9 Maiu 1870.

Presidiulu ordinariu.

Notariu.

Iulianu Grozescu.

Nr. 89. Protocolulu siedintiei precedentu din 25 Aprile/7 Maiu cetindu-se s'a autenticatu.

Nr. 90. Presidiulu substerne petitiunea condeputatulu Petru Cernena, carele din motivu cã nesce impregiurari oficiõse pretjndu indepartarea sa, cere concediu de a potẽ ab-sentã din cele dõue seu trei siedintie sinodali, ce vor mai urmã. Concediulu cerutu i se dã.

Nr. 91. Asemenea deputatulu Meletic Dreghiciu cere concediu pe 8 zile. — I se concede.

Nr. 92. Se presenta propunerea dlui Par-teniũ Cosma in privint'a acelor protopresvite-ri cari nu locuiescu in protopresviteratulu lorũ, ca in terminu de 3 lune se se mute cu lo-cuintia in protopresviteratu; — asemenea si motiunea insinuata de deputatulu Soane Papu, prin careã propune a se face motiune la congre-sulu mitropolitãnu, ca preotimea atãtu in si-nodu, cãtu si in congressu se fia reprezentata in numeru egalũ cu poporulu mirenescu. — Ambele se vor pune la ordinea dilei.

Nr. 93. Se presenta credentiuãlulu lui Pavelu Rotariu alesu de deputatu sinodalu in cerculu Vinga. Se transpune la comisiunea verificãtorã.

Nr. 94. Condeputatulu Meletic Dreghiciu aduce la cunoscintã sinodulu, cumca studiẽle prescise de Art. leg. XXXVIII. 1868 pen-tru scõlele poporali deã le a tradusu si le-a in-trodusu in districtulu seu protopresviteralu si deõrãce crede cã opurile lui Boiu de asta na-tura ca nesce rapsodice sunt mance cere ca a-cestẽ opuri se se censuredie prin senatulu sco-lasticu si apoi se se tipãresca spre usu comunu — spre care scopu astadata alatura: „Elemen-tele sciintiei naturei si a istoriei naturale.“ Se decide ca se se strapuna la comisiunea scolarã careã se va infiintã.

Nr. 95. Deputatulu Stãnescu interpelãza presiulu in privint'a amovarei docintelu Ior-anu Popoviciu din postulu seu invetiãtorescu din comun'a Vadãsz. Se preda in scrisu presi-idiulu.

Nr. 96. Petitiunea comunei Checia-roma-na in privint'a definitivãi despartiri de serbi. Se alatura la petitiunile de asemenea natura de sub Nr. 86.

Nr. 97. Comisiunea finãntiaria prin re-portatoriulu seu I. Moldavanu si asterne relatiu-

nea sa privitorã la starea finãntiaria a diecesei, in care relatiune:

1. Cu privire la *fondulu strictu bisericescu* catãrãcare se adaugã si *fondulu clericalu*, comi-siunea opiniunã cumca deõrãce acesteã din preuna cu cele lalte fonduri pana astadi se ad-ministrãia intr'una cu cele serbesci in *Carlo-vetiu* si pentru medilocirea despartirii compe-tintiei respectiveloru diecese romane fiindu e-misa delegatiunea metropolitãna, propune ca sinodulu inca se recunõsca necesitateã emite-rei a acesteã delegatiuni cu instructiunile si im-potcãrãce ce i s'a datu. Se primesce si se decide ca acestu decisu se se estradee delegatiunei con-gresuali.

2. Cu privire la *asia-numitulu fundus instructus episcopatus aradiensis*, fiindu menitu pentru sustinerea edificieloru diecesei aradane, ca infiintiatu din mas'a Episcopulu re-positu Pavelu Avacumoviciu, apartienendu eschi-sivu numai acesteã diecese, comisiunea propu-ne, a se face pasi ca acestu fondu de 9000 fl. din preuna cu tôte computãrile respective se se transpuna spre ingrigire si manipulare senatulu epitropescu a consistoriulu aradãnu. Se primes-ce si se recomenda specialeã atentiunã a dele-gatiunei congressuali.

3. *Fondulu edificãrei resiedintiei episco-pesci* infiintiatu din indemnisarea curtei episco-pesci demolite si vendiãrea materialulu, care cu fineã anulũ 1869 s'a urcatu la sum'a de 15976 fl. 91. cr. v. a. fiindu cã asemenea se tiene es-chisivu numai de eparchiã aradãnã, si este elo-cata in cas'a de pastrare din Aradu, conformu propunerei acesteã comisiuni, este a se luã sub ingrigirea nemedilocita a senatulu epitro-pescu conformu dispușetioniloru ale statutulu organicu. Se primesce.

4. In privint'a *fondulu compusu din Ta-sulu alu II. clericalu*, — deõrãce, de dupa Reportulu presidialu, banii administrãti pana la anulũ 1859 si astadi se manipulãia in *Car-lovetiu*, pretinderea acelor'a se tiene de activi-tatea delegatiunei, inse banii incasati dela 1859 in cõce cadu sub manipuliunea 'consistoriu-lu Aradãnu, — si fiindu cã din banii acestia s'a cumperatu cas'a consistorialã din *Varãdu-Velence* in *Oradea-mare* si astadi sum'a se afla scãdiãta la 2136 fl. v. a. comisiunea finãntiaria opiniunã, cã *fondulu* acest'a menitu numai pentru *dotatiunea scõleloru clericale* se se in-tregesca prin intrevenirea Consistoriulu *Orã-dãnu* indrumandu-se acel'a, a cautã modulu des-pagubirei fondulu acestuia din partile sale, — er senatulu epitropescu Aradãnu luãndu acestu fondu sub administratiunea sa, va avẽ se re-petediã la sesiunea viitorã despre starea lamu-rita a acesteã cause. Se primesce cu aceã modi-ficare ca intregirea fondulu nu se pune numai singuru in detorintã Consistoriulu oradãnu, ci se decide ca din reportulu comisiunei cuvintele „prin intrevenirea Consistoriulu oradãnu, indru-mandu-se acel'a a cautã modulu despagaubirei fondulu acestuia din partile sale“ se se stergã.

5. Cu referintã la *Fundatiunea Paffy* a nã infiintiatã de Simeonu Josifu Po-

crestinetãtii. Poterea lui Stefanu constã din 40,000 de Romani, 2000 de Poloni si din cei 5000 de Secui. In 5 Ianuariu incepũ cumpl't'a si memorabil'a luptã, in careã Moldãvia a facutu minuni de vitegia. Stefanu puse despre lunc'a Barladulu (careã erã deãã si avẽ in midiloculu seu balti aduceã si periculõse,) captiva õmeni cu trombitie, poruncindu-li, ca, candu vor audã cã lupt'a s'a inceputu, se incẽpa a trombitã de atacu. Turcii se aruncã cu furia lorũ indãti-nata contra crestiniiloru, asupra Secuiloru, cari tieneau rondurile prime, si spãrsã sirurile lorũ Stefanu, cu se nu se descurãgiãde ai sei, se aruncã cu sabia in mana, in frunteã armiei sale, dupa elu urmãra generalii si asiẽ se re-statori tactulu bataliei. Atunci resunã peste luncã somnalulu de resboiu. Turcii audindu, credeau cã vine o armia asupra lorũ, se intõrsãra spre luncã si incepura a o sfermã spre a trece la glasulu trambitiloru. De o data se lasã si o negura deãã asupra lorũ si o confusiune gene-rãla erupse intro ei necunoscundu-se turcu pre-turcu si isbindu cu sabia unulu in altulu. Atunci Stefanu i lovã apõigu din dosu, castigãndu biruint'a cea mai strãlucita. Multi Turci se innecãra in ap'a Garladulu si multi perira de ascutitulu sabiei, remãnendu aprõpe la 100.000 si 4 pasi pe campulu luptei; 100 de stẽguri, de asemene taber'a cu tõ-te avutiile cãdiura in manele lui Stefanu.

cei prinsu avura parte de tiẽpa; unũ din cei ce scãpara cu viẽtia din luptã remãsãra si in unde-le Siretiulu, cãci Stefanu li luã indatã la gõnã; de atunãcia se chiama loculu acel'a „*vãdulu Tur-ciloru*.“

Vestea desã re acẽsta biruintã se latã peste tõta Europ'a. Capulu catholiciloru, pap'a Romei, o serbã in tõte bisericile orasiulu, pretõndẽ-nia se rogau pentru Stefanu ca pentru aperato-riulu si scutulu crestinetãtii. — De aci Stefanu se intorse contra lui Radu si-lu batũ in 24 Ianuariu la Rimnicu incheiãndu-se apoi intre Romania si Moldova pace, si Milcovulu formã linã despar-titõria intre ambele principãte in loculu Tor-tuõsului de mai nãntã.

In data dupa incheiãrea acesteã pãci, ca-petã Stefanu scirea cã hatmanii cazãcesci Lo-boda si Nãlevaico, au intratu in tiẽra si prẽda. Stefanu se porni cu õste spre ei, lovindu-i nõp-teã fora veste si batendu-i cum meritãra. Lo-boda fũ prinsu de ostãsii lui Stefanu, multi se innecãra la trecerea Nistrulu, intre acestia si Forã, unu capitanu alu lui Nãlevaico; de atun-cia capetã loculu acel'a numele de „*vãdulu Forei*.“

Prin aceste succese splendide capetã Ste-fanu potã de a iritã pre Turci, ca se si mai me-sure cu ei poterea sa. Elu avẽ la sine in prin-sõre pre unu fiuu alu unũ pasia, pre acẽst'a-lu liberã si tramise deputati la Mahomede se se

planga de incursurile turciloru si ale tatariloru, cari intrau si predau hotiesce pãmẽntulu lui Stefanu, dar pre cari Stefanu i-a si batutu si pedepsitu dupa meritulu lorũ. Sultanulu in-tielegendu acẽsta ironia, turbatu de mania, tractã aspru pre deputati, li luã caii si-i tramise pe diõsu a casa; apoi espedi o flota spre cetã-teã Alba, o luã si comise crudimi nespuse con-tra Romaniloru. Indatã inse veni Stefanu cu õsteã sa putiena ce avẽã, recuperã cetãtea Alba, trecendu prin ascutitulu sabiei pre totu Turculu de acõlõ.

Prin acẽst'a se decisu Mahomede se mẽrgã singuru contra lui Stefanu, si aruncã cincũ poduri peste Dunare. Zadãrnica a fostu nevoirea lui Stefanu se impedece trecerea Dunãrii, pentru cã Turcii nãveliau de o parte, Tãtãrii de alta parte si Stefanu fu constrinsu a se retrãge la muntã, alegendu-si locu de resboiu la stremtõre, la Valea-Alba, careã apoi in urm'a acestui resboiu se numã Resboeni. Bãtãi'a s'a datu aici in 16 Iuliu 1476. Mai lungu tempu se tieneau ambele parti egalũ. Dar' la turci se improspetãu cei usteriti prin altii, Romanii inse nu avẽã neci unu sucursu ei luptãu cãdiendu cu sabia in mana. Stefanu cãdiũ de pe calu diõsu dar fora neci o stricatiune. Turcii invin-serã in fine, si Stefanu se retrãse in sinulu muntiloru. Spre mãmãntirea Crestiniiloru sfãremã o furtuna flotã turcẽscã, careã li aduceã tur-

ciloru provisiuni si trupe nõue si prin urmare erupse fõmetu si pestilentia in castrele turcesci. Mahomede temõndu-se, ca nu cumva Stefanu capetãndu ajutoriu de la vecini, se-lu atace in midiloculu confusiunei si se-i spãrgã õsteã, se retrãse spre Dunare. Sãmãndu Stefanu acẽst'a, adunã in grabã õste, se luã dupa turci si-i ajunse trecõndu Dunareã, batãndu-i si lu-ãndu-li o parte din prẽd'a facutã in Moldov'a. Rentõrãndu-se la Valea-Alba, adunã trupurile celoru cãdiuti, li inmõrmõtã si didi de-asupra õseloru o beserica intru aducere a minte.

Radu, domnulu Romaniei, nu numai cã tieneã in acestu resboiu cu turcii, ci dupa retrã-gerea lorũ singuru intrã in Moldova, pustii tiẽr'a, prinse vr'o 30,000 de locuitori si-i dede in man'a turciloru. Din asta causa respinse Stefanu pre dõmn'a sa Voichitia, fiã'a lui Radu, si se casãtorã cu Maria de la Magopu. Dupa aceãã prinindu ajutoriu de la Mathia sub co-mãnd'a lui Stefanu Bãtori, incungurã pre Vladu din dõue parti, carele fugi la Brasiovu. Gãtã-tienii inse-lu dedura in manele lui Stefanu, carele-lu taiã. Pe tronulu Romaniei se rentõrã Vladu alu V. Tiepesiu din Ungaria (1476).

In anulũ 1477 moĩã a trei'a sociã a lui Stefanu, Maria, si 1479 si a patr'a, dupã careã se casãtorã cu o princẽsã de la Moscova.

(Va urmã.)

po viciu, deo rãce acestia de prezentu se manipuleãia in trei locuri, adeca 7373 fl. prin magistratul din Pesta, 1553 fl. 37 cr. in cass'a de pastrare din Aradu, si 334 fl. 91 kr. in cass'a manuala langa Episcopia, — comisiunea financiãria propune, ca din partea Venerabilului Sinodu se se indrume senatul epitropescu diecesanu a incercã toti passii de a contrage sumele acestea sub administratiunea sa propria si comasandu-le intr'unu locu, se le manipuleãie amesuratu dispuãtiuniloru testamentale, avendu a face la timpulu seu reportulu cuvenitu. Se primesce.

6. Ce se atinge de Fundatiunea bibliotecii institutuluieclecricalu aradãnu, infintiatu prin fericitul Archimandritu Patrichiu Popescu, comisiunea financiãria propune, ca fundatiunea acẽste'a elocata in cass'a de pastrare din Aradu in suma de 128 fl. v. a. se se iã asemenea sub ingrigirea epitropiei diecesane, era Presidiulu se se insarcinedie din partea Venerabilului sinodu, ca pe viitoriu se dee raportu si despre starea bibliotecii acesteia. Se primesce.

7. In privint'a baniloru destinati pentru diurnele deputatiloru congresuali incassati dela comunitatile parte politice, parte bisericesci din intreg'a Eparchia, deo rãce din computulu alaturatu sub B.) la punctulu IX din Reportulu presidialu, numai perceptiunea si erogatiunea apare, inse fora documintele de percepere si solvire, mai de parte deo rãce repartitiunea competintiei singuraticeloru comunitati, precum si restantia in lips'a documinteloru recerute cu esactitate nu se pãte constatã, comisiunea financiãria opiniunãia, ca asupra baniloru acestor'a votu nu se pãte aduce, ci se reserva pana atunci, pana candu adeca la cea mai aprãpe sesiune se va face unu computu detaiatu, inse pana atunci presidiulu se se recerce din partea Venerabilului sinodu, ca prisosint'a de 1684 fl. 90 cr. se o asiedie in cass'a de pastrare din Aradu, era epitropi'a diecesana se se insarcinedie cu limpedirea acestei cestiunei.

Se face propunere, ca primindu-se opiniunea comisiunei financiãrie, totu odata se se decida, ca intru cãtu delegatiunea congresuala va avã necesitate pentru acoperirea diurneloru, si speseloru sale, amintit'a suma 1684 fl. 90 cr. se se intrebuintiedie spre acestu scopu. Se primesce.

8. Cu privire la Dotatiunea episcopãca ce se compune din venitul conventiunei, sidocãiei si a presidiului din suburbulu Aradu-Gãiu, comisiunea e de acea opiniune, ca deo rãce dotatiunea episcopãca e impreunata cu afacerile organizatiunei Eparchiei intregi, dispuãtiune in acestu obiectu se va potã face atunci, candu se va luã sub desbatere regularea dotatiunei episcopesci. Se primesce cu aceu adausu, cumca si pana la regularea dotatiunei episcopesci *conventiunea si sidocãia* are se incurga conformu usului si contractulu aredicatu la valãre de dreptu.

9. In fine, deo rãce in reportulu presidialu nu se face nici o amintire despre administrarea si controlarea monastirei Hodosiu adeca nu se dã nici o desluoie in ce stare se afla monastirea, substernu-se regulatu in fiesce-care anu socotile la Consistoriu din preuna cu inventariulu, sãu ba, ? si cã ce resultat arãta acelea? Mai departe, deo rãce a venit la cunosoint'a comisiunei, cã *averile s'aru resipi si padurile s'ar devastã*, comisiunea de dupa dreptulu si oblegamentulu de inspectiune, opiniunãia, ca senatul epitropescu se se indrume fora amenare a luã mesurile necesarie pentru suplinirea acestoru defecte, privitãrie la administratiunea si controlarea monastirei, si in casu de lipsa a infrenã respirãia averiloru si devastarea paduriloru, avendu a reportã despre intregu resultatulu la sesiunea procsima. Se primesce in totalitatea sa.

98. Comisiunea organizatoriã prin referintele seu Mihãiu Besanu substerne elaboratele sale sub 1/2. si 3/4. din preuna cu proiectele presidiale, — care elaborate primindu-se pentru desbatere speciale:

1. Cu privire la asesorii consistoriali opiniunea comisiunei se modifica si se decide: ca membrii ordinari si salarisati ai Consistoriului pe langa acestu oficiu alu lor, numai potu tiẽnã si altu oficiu bisericescu sãu lumescu, ca-

tele ar fi incompatibilu cu acẽla, sãu impedeãtoriu pentru acele functiuni.

2. Cu privire la membrii onorari mireni — s'a decisu, ca membrii onorari mireni potu avã functiuni publice, ce nu stau in contrarietate cu confessiunea si autonomiã nãstãra.

3. Propunerea comisiunei, dupa care asesorii ordinari sunt totodata si referinti ordinari la senatele lor — se primesce.

4. Propunerea comisiunei, dupa care asesorii de pana acuma ai consistoriului, cari la organizarea presinte nu vor fi alesi de asesori ordinari sãu onorari 'si reserva caracterulu si distinctiunea — se primesce.

5. In privint'a vicariulu din Oradea-mare, s'a decisu, ca vicariulu episcopescu din Oradea ocupandu postu sistematisatu si salarisatu ordinariu, are se fia alesu prin sinodu, de sine urmandu cã alesulu in intielesulu § — lui 116 a statutulu organicu va fi presentatu episcopulu spre intarire.

6. Propunerea comisiunei, dupa care asesoriiloru onorari candu iãu parte la siedintiele consistoriale, li compete spelele caletoriei si diurn'a de 3 fl. pe fia-care diuna; si in cãtu sum'a stabilinda la fie-care ocaziune prin presiedintele senatulu respectivu deocãmdata nu li s'ar potã platã, competint'a lor se va refuã indata ce Eparchiã va avã bani disponibili. — Se primesce.

Procopiu Ivãcovicu. m. p.

eppu. presiedinte.

Julianu Grozescu m. p.
notariu.

(Va urmã.)

Telegrame despre resbelu.

Parisu, 9 augustu: In siedint'a de astadi a camerei Ollivier ceti una dechiaratiune analãga celeia din senatu. La intrerumperi din partea stanga, elu rãga se se crutie timpulu. — Cu referintia la cestiunea de persãne, ministrii ceru in credere. — Ollivier dice: deca potu alti ministri se lupte mai bine cu evenimintele, atunci acestu ministeriu numai-decãtu se retrage. — Latour Dumoulin propune a se predã presidiulu ministerialu ginerariulu Trochu. — Favre cere inarmare neamenata si organizarea perfecta a gardei natiunale pe bazea legii din anulu 1831. Scirbirele ce le-a suferitu armele franceze, le atribue impregiurarii, cã ginerariulu capu nu e destulu de aptu. Cere ca Imperatulu se abdica de comanda si se grigãca de afacerile tierii. (Iritatiune colosala. Aplause in stang'a, protestu din partea majoritatii.) — Casaignac dice: Propunerea acẽst'a e inceputulu revolutiunei. (Tumultu.) Picard cere a se tramite la granitia regimentele aflatoriẽ in Paris si dice: Deca se denãga poporatiunii din Paris armele, atunci va fi silita poporatiunea a-si procurã ea arme. — Picard cere schimbare de cabinetu. Ierome David ca martore oculatu alu bataliei de la Weissenburg dice: Soldatii ceru credintia si concordia. Ferry striga si amenintia pe ministeriu. Kératry cere abdicarea Imperatulu, dar se indruma la ordina. Siedint'a se intreprumpe.

La redeschiderea siedintiei propune Duvernois urmatãrie ordinu de di: Camer'a e resoluta a spriginã unu cabinetu ce e capace d'a organizã aperarea tierii. Se trece la ordinea dilei. — Ollivier dechiarã cã regimulu nu primesce ordinea de di, si propune suspinderea siedintiei. — La redeschidere face Favre propunerea: a se constituã in camera unu comitetu de aperare; propunerea se respinge cu 190 de voturi contra 53. Se primesce propunerea de urgentia a lui Keratry referitãrie la conchiamarea soldatiloru demisionati neinsorati, adeca classele din anulu 1858 — 1863. Ollivier anunãia, cã imperatãs'a cu aprobarea Imperatulu a incredintiatu pe ginerariulu Pelikao cu formarea unui nou ministeriu.

Parisu, 9 augustu. Naintea palatulu camerei stã multime imensa de poporu. S'au facutu dispuãtiuni militare

de precautiune, intrarile la palatu s'au inchisu. Duoi individi ce impartiau galbeni lucratoriloru, s'au arestatu. Se crede cã ar fi aginti prusesci.

Din Basel 8 aug. se depesediãia lui "Wanderer": Panicã in Frãncia este nemarginita; misicãrile republicane sunt in crescere; in Parisu se ascãpta pe totu minutulu isbucnirea revolutiunei. —

Paris, 8 aug; O nouã prochiãmatiune a min. de resbelu dice: Unele regimente au fostu cutropite de multimea inamiculu, dar armat'a franceza nu este devinsã. Corpulu Faily n'a fostu in focu si s'a impreunatu cu armat'a.

Paris, 9 aug: Partea mai mare a armatei s'a concentratu naintea Metzulu. Maresialulu Bazaine conduce operatiunile; corpulu lai Frossard s'a retrasu in ordine pana la Metz, nõpãea trecuta nu s'a intemplatu nici o nepaciuire din partea inamiculu. Imperatulu a cercetat cortetulu lui Bazaine. Armat'a nemtiãca se concentra in Saar. Cortelulu Regelui prusescu este in Kaiserslautern.

Metz, 10 aug: Imperatulu a visitatu pusetiunile armatei; soldatii sunt odihniti si ascãpta semnalulu de actiune.

Kopenbaga, 10 aug. Anglia si Rusia si-punu tãte silintiele d'a tiẽnã pre Dania in neutralitate; totu odata starurescu la Frãncia ca se nu-i compromita neutralitateã.

Monachiu (München,) 10 aug: Prusii trecura Rinulu la Muhlheim si respinsera pe francesi.

Parisu, 10 aug: Amicii lui Napoleone pregãtescu fug'a Imperatãsei si a principelii imperiale. Changermier a fostu ieri la Imperatulu in Metz. — Principele Meternich in numele Imperatãsei a imploratu ajutoriulu Austriei. —

Varietati.

(Unu actu documental si monumental.)

Lucra ungurii prin tãte partile, din respoteri, pentru infrumãtierea orasieloru lor si a edificieloru lor publice. Dar nici romanii nu stau nepasati, cu manile in sinu. O corespundintia ce publicaramu in nrulu precedente din Oradea, ni spuse, ce minunatu si pe intrecute cu ungurii, si-au infrumãtiatu turnurile ambeloru bisericice, de ambele confesiuni, Romanii nostri oradani; a nume ni spuse cã infrumãtierea turnulu bisericeii romane ortodosse s'a midloocitu cu spelele conoscutulu nostru mecenate Nicol. Zsiga sen. Dar totu la acẽsta infrumãtiere, romanãii nostri s'au mai ingrigitu si d'unu actu documental pentru viitoriu. In globulu de metalu si auritu, de sub cruce s'a bagatu intr'o ladutia de sticla, cuprinsa erasi intr'alt'a de metalu, unu documentu scrisu romanescu, de urmatãrie cuprinsu:

Acẽsta s. cruce, din preuna cu totu turnulu, s'a renoitu si auritu in anulu 1870, cu spelele marinimosulu si generosulu cetãtienu Nicolau Zsiga sen. cavaleriu alu ordulu Franciscu Iosifu I, sub domnirea Maiestatii Sale Franciscu Iosifu I. Imperãtu alu Austriei, Rege apostolicu alu Ungariei etc. etc.; fiindu Metropolitu si Archiepiscopu alu Romaniloru de religiunea gr. orientala Escelenti'a Sa Andreiu Baronu de Siagun'a, — episcopu diecesanu alu Aradulu Iustritatea Sa Procopiu Ivãcovicu, — presiedintele consistoriulu gr. orientalu oradãnu Rsimulu dnu Mirone Romanulu, Protrosincelu si Vicariu episcopescu, protopopu alu Oradei-mari Simionu Bica, parochii bisericeii: Ioanu Fassie, protopopulu Pestesulu, si Pavelu Fassie, epitropu primariu Nicolau Diamandi, era secundariu Iosifu Papu, si Ioanu Filimonu; presiedintele comitetulu parochialu Ignatiu Stup'a, er membrii comitetulu parochialu: Nicolau Zsiga sen., Mihãiu Sztupa, Alesãndru Poinariu, Florianu Vadai, Georgiu Simonu, Alesãndru Dragosiu, Demetriu Gitye, Alesãndru Marcuti, Teodoru Lazaru, Dr. Nicolau Maletits, Georgiu Vãgh, Teodoru Olãh, si notariulu comitetulu Nicolau Zigrea.

Membrii consistoriulu romanu gr. or. oradãnu:

(Acã se insira toti, dupa cele trei senate, precum s'au publicatu de repetite ori in colãnele acestei foi.)

Acẽsta cruce si cu acestu actu de memoria s'a redicatu in 31/19 iuliu 1870, in presint'a unui publicu numerosu.

(O alegere nimerita.) In cerculu Oradei-mari din partea mireniloru s'a alesu de deputatu la congresulu unguriloru romano-catolici din Ungaria dlu advocatu Iosifu Romanu, fiindu alegatori incredintiatu, cã deã va sci a-si implini detorint'a natiunale pentru ca bisericiã romana unita se-si conserve si realisedie autonomiã si caracterulu natiunale!

(†) (Cu o serbatãrie mai multu in Buteni, cãtãlu Aradulu.) Intr'o joia dupa Rosãliele anulu curinte, locuitoriloru din Buteni antistiã comunale la sunetulu tobei li oprã se nu lucre in acea-si dia, amenintãndu cã cine va cutediã se calce porunc'a, va platã o glãba de 5 fl. In parte fã antistiã ascultata; poporulu este si cam lenosu si cam prã cu mare respectu catra antistia; altfelu inse notariulu comunu, crestinu si elu d'ai nostri, elu si-adunã unu numeru bunisioru de lucratori si lucrã fara d'a platã unu cruceriu glãba. — Antistiele, precum se scie, lucre cam numai la comandã notariulu; va fi pasitu pãte si a Buteniloru intru decretãrea serbatãriei acesteia totu la comanda; deca ar fi asiã, apoi notariulu nostru este nu numai domnulu, ci si pap'a Buteniloru, dõra 'si infalibilu ca celu din Roma. Avemu comitetu parochialu; am fi creditu cã erã a lui afacerea d'a intimpinã octoarea de serbatori pentru crestiniã ortodossi; dar — acẽla dõrme, notariulu veghiãdia, cum se vede. —

(Spiritu de colegialitate) intre invetiãtorii romani se desvolta pre di ce merge. Asiã unu invetiãtoriu, avendu de cugetu a recurge pentru statiunea invetiãtorãca din V. (c. Bihorulii), capetã urmatãrie epistolã: „Iubite amici! Eu am fostu invetiãtoriu in V. . . . Cãsi colegu, mi tiẽnu de detorintia a-ti spune patit'a mea de acolo, ca se te scãi acomodã. Eu asiã fi traitu bine acolo, dar gurele rele au scorritu cã m'a sarutatu . . . , la carea face curte dlu protopopu. Asia apoi am fostu silitu s'o iãu pre talpa. Feresce-te de dens'a, se n'o intelnesci cumva, cã vei patã cu jalusulu protopopu cãsi mine, de nu credu cã te va potã scapã nici consistoriulu istu nouu (Urmãza subscrierea).“ Apoi nu e spiritulu de colegialitate?! — Unu crãsiãnu.

(Res. D. protopopu alu Lipovei, Ioane Tãramu) intr'unu respunsu mailungu la corespundint'a din nrulu 60 alu Albinei, despre alegerea de parochu in Cuvesdia, ni dã unu siru de date fãrte triste despre portarea uniculu parochu de acolo facia cu poporulu si cu detorintiele sale, si manecandu din presupunerea, cumca acea corespundintia ar fi operã acelu dnu parochu, tiẽndã a dovedã cu de amenuntulu, cumca chiar portarea dlu parochu a fostu caus'a carea aprovcatu misicãrile poporulu pentru implinirea parochiei vacante. Dar mergu invinuirile si datele dlu protopopu si mai departe, intrãndu pana in casa si familia. „Albina“ nu pãte se reproduca acesteã — nu numai din caus'a cã scie, cumca dlu parochu J. J. n'are nici cea mai mica parte la acea corespundintia, ci si pentru cã — ori nu sunt intemeiate acele invinuiru, din chiaru respectulu catra cleru, nu se pãte cuveni ca ele se fia trãse in publicitate mai nainte d'a fi fostu obiecte de cercetare si remediere prin competintele scaunu alu consistoriulu. Noi, pecatele clerulu nostru numai atunci se le atacãmu in publicu, candu ele nici dupa constatare competinte nu vor fi remediate. Adevãratu cã dlu corespundinte alu nostru n'a potutu avã nici conosointia, nici n'a potutu se tiẽna contu de acele impregiurari.

Cursurile la burã de Viãna.

(Dupa inscintãrea telegrafica din 11 aug.)

Imprum. de statu convertatu cu 5%/ 55.25 Imprum. nãtionalu 65. — Actiunile de creditu 247. — ; — sortiriile din 1860: 89.75 sortiriile din 1864: 109.50; Oblegatiunile desarsarcinãrie de pamentu, cele ung. 72. — ; banãtice 71. — ; transilv. 67.50 bucov. 66. — argintulu 124.75; galbenii 5.96 napoleonii 10.04.